

d. Invoering, waar dit eenigszins mogelijk is, van den vrijen Zaterdagmiddag. Krachtige bevordering der Zondagrust bij de publieke diensten, bedrijven en openbare middelen van vervoer.

VI. *Verheffing der volkskracht.*

a. Subsidieering en, zoo noodig, bevordering der oprichting van consultatiebureaux, cursussen en klinieken voor zuigelingen-verzorging en van stichtingen van barmhartigheid tot verpleging van behoeftige kraamvrouwen en hare kinderen.

b. Krachtige bevordering, zoolang dit noodig blijkt, van den woningbouw door vakkundige ondernemers en door vereenigingen tot verbetering der volkshuisvesting. Vlotte goedkeuring van geschikte bouwplannen Wettelijke maatregelen, ten einde, waar het particulier initiatief en de woningbouwvereenigingen te kort schieten, de Gemeente, indien de volkshuisvesting verwaarloosd blijft, te verplichten tot zelfbouw.

c. Invoering van het stelsel van plaatselijke keuze, met dien verstande, dat de beslissing blijve in de hand der Overheid.

d. In de Belastingwetgeving worde, meer dan tot nog toe geschiedt, gerekend met de groote gezinnen. Op noodzakelijke verbruiksartikelen worde geen indirecte belasting geheven.

Verkiezingsmanifest 1925.

Aan het Nederlandsche Volk!

De Christelijk-Historische Unie, beseffend, dat bij de komende verkiezing van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal beslist zal worden over veel, dat voor de toekomst van het Nederlandsche volk van de grootste beteekenis is,

roept de kiezers op, zich eendrachtig uit te spreken over bewaring, bevestiging en versterking van de Christelijke grondslagen van het volksleven, die de bestaansvoorwaarde vormen van het Nederlandsche volk.

De volgende gedachten, ontleend aan het Program van beginselen der Unie, treden daarbij op den voorgrond:

I. HANDHAVING EN VERSTERKING VAN HET CHRISTELIJK-HISTORISCH KARAKTER VAN HET NEDERLANDSCHE VOLK.

Bij wetgeving en Overheidsbeleid trede op den voorgrond de eerbiediging van de Christelijke beginselen in het Staatsleven.

In overeenstemming met de historische ontwikkeling van het Christendom op Nederlandschen bodem worde Nederland bestuurd als een Christelijke Staat in Protestantschen zin. Gestreefd worde naar de afschaffing van het gezantschap bij het Vaticaan.

Weerstand worde geboden tegen steeds verder gaande groepeerings des volks naar godsdienstige en kerkelijke onderscheiding.

De Zondagrust en de instandhouding van de algemeen erkende Christelijke feestdagen worden bevorderd. De Overheid onthoude zich zooveel mogelijk van het nemen van al die maatregelen, welke kunnen leiden tot ontheiliging van den dag des Heeren.

Gewaakt worde voor de openbare zedelijkheid, en van het terrein des openbaren levens worde geweerd wat, te dien aanzien, in strijd komt met de duidelijke ordening Gods.

De groote beteekenis van het gezin voor het maatschappelijk leven worde erkend en zijne ongereptheid blijve bewaard overall, waar de wetgever daarmee in aanraking komt.

Bij herziening van de huwelijkswetgeving worde zorg gedragen, dat de Christelijke grondslagen van het huwelijk niet worden aangetast.

II. HANDHAVING VAN ONZEN CONSTITUTIONEELN REGERINGSVORM.

De constitutioneele monarchie blijve gehandhaafd. Tegen elke revolutionaire bedreiging worde van Overheidswege krachtig stelling genomen.

III. FINANCIËEL BELEID.

Gestreefd worde naar een financieel evenwicht op een lager peil van uitgaven en inkomsten dan het tegenwoordige, en in verband hiermede,

a. naar bezuiniging (o. m. te verkrijgen door een beperkt en behoorlijk gesalaarieerd ambtenaarscorps) en naar vereenvoudiging in den Staatsdienst, zonder afschuiving op de gemeenten;

b. naar belastingvermindering, inzonderheid naar een zoodanige, als strekken kan tot bevordering van kapitaalvorming, tot verlaging van de productiekosten en tot verlichting van den druk op groote gezinnen.

IV. ONDERWIJS.

Bij pogingen tot het brengen van technische veranderingen in de regeling van het lager onderwijs, mede tot voorkoming van stijging der uitgaven boven de geldelijke draagkracht van het Nederlandsche volk, worde niet te kort gedaan aan de financieele gelijkstelling van het bijzonder en het openbaar lager onderwijs, worde de invloed der ouders of van degenen, daartoe door dezen aangewezen, op den gang van het onderwijs versterkt, en worde aan het peil van het onderwijs in het algemeen, en van dat ten platte lande in het bijzonder, volle aandacht gewijd. Het landbouwonderwijs worde krachtig gesteund.

De Overheid houde de openbare Universiteit in stand, tot ontwikkeling van het wetenschappelijk karakter der natie, en handhave aan hare hoogeschole eene faculteit van Godgeleerdheid, op den grondslag der openbaring.

V. BEVORDERING VAN HETGEEN KAN STREKKEN TOT VERHOOGING VAN HET STOFFELIJK EN ZEDELIIK PEIL VAN HET NEDERLANDSCHE VOLKSLEVEN.

De gemeenschappelijke welvaart worde bevorderd door aanmoediging van de productie en van het particulier initiatief.

Naast bevordering van land- en tuinbouw, handel en ijverheid, scheepvaart en visscherij, worde, in verband met de snelle toeneming der bevolking, uitgezien naar alles wat nieuwe bestaansmogelijkheden scheppen kan, in het bijzonder door bevordering der productiviteit van den bodem.

Erkend worde de solidariteit der verschillende maatschappelijke groepen, met krachtig verzet tegen ieder pogen om in dit opzicht tegenstellingen te voorschijn te roepen of te verscherpen.

Bestreden worde het streven naar voorziening in de persoonlijke behoeften der burgers door onmiddellijke uitkeeringen uit de openbare kas. Bij de sociale verzekering worde gewaakt tegen verdringing, door wettelijk gevormde lichamen of instellingen, van kassen of fondsen, uit eigen initiatief of door besparing gevormd.

Gestreefd worde naar een doelmatige regeling van den rechtstoestand van het Overheids- en semi-Overheidspersoneel.

Krachtig worden gesteund alle pogingen, die kunnen leiden tot beperking van het drankgebruik.

VI. VERHOUDING TOT HET BUITENLAND.

Gestreefd worde naar verhoudingen, die slechts door het recht worden beheerscht.

Krachtige steun worde verleend aan de oplossing van geschillen tusschen de volken door rechtspraak, arbitrage of bemiddeling, en aan ieder middel, dat dienen kan tot het uit den weg ruimen van gerezen moeilijkheden zonder dat naar de wapenen gegrepen wordt. In verband hiermede worde bevorderd alles wat leiden kan tot internationale beperking van bewapening en tot meerdere bekendheid met de door den Volkenbond bereikte resultaten.

VII. DEFENSIE.

Aan den aandrang tot ontwapening worde niet toegegeven, zoolang daartoe niet kan worden overgegaan op grond van een algemeen aanvaarde en genoegzaam verzekerde internationale rechtsorde. De instandhouding van leger en vloot, ter voorbereiding van de verdediging onzer nationale zelfstandigheid, zóowel hier te

lande als in Indië, zij echter bepaald tot datgene wat noodig is tot handhaving van de onzijdigheid en tot nakoming van internationaal-aanvaarde verplichtingen.

VIII. KOLONIËN.

Bij de uitvoering van het nieuwe grondwetsartikel worde rekening gehouden met het tegenwoordig ontwikkelingsstadium der inlandsche bevolking, zoodat verzekerd worde een geleidelijke groei van het Indisch Staatkundig leven op eigen grondslag en naar eigen behoeften.

Het werk der Zending worde bevorderd, ook door het handhaven van regelen, die voorkomen, dat de eene zending storend zou ingrijpen in den arbeid der andere.

CHRISTEN-DEMOKRATISCHE PARTIJ.

A. P. Staalman, te Driebergen, Voorzitter.

Beginselverklaring.

De Christen-democraten belijden de opperhoogheid van God Almachtig ook in den staat en in zijn recht en wenschen zich te onderwerpen aan Zijn volstrekt gezag en aan Zijn alles beheerschenden heiligen wil.

Richtsnoer voor hunne staatkundige gedragslijn is alzoo niet alleen het verstand, de rede, het geweten, maar ook, en in de allereerste plaats, dat wat God in Zijn Woord heeft geopenbaard als Zijn wil, ook voor het volksleven.

Zij eerbiedigen de Overheid als Gods dienaressen en vragen rechtmatigen invloed van het volk, in al zijn rangen en standen, op de wetgeving des lands.

Zij verwerpen de klasse-heerschappij, zoowel die eener revolutionnaire democratie als eener revolutionnaire aristocratie, en vragen van de Overheid gelijke bescherming der rechten en vrijheden van alle staatsburgers, met krachtigen steun voor het zwakke en hulpbehoevende, zoowel op geestelijk als op maatschappelijk terrein.

Eenerzijds erkennende dat de huidige economische grondslagen onzer samenleving hebben geleid tot zeer ernstige critiek, achten zij anderzijds het sociaal economisch vraagstuk niet tot voldoende rijpheid gekomen en zich thans niet bevoegd, in beginsel uitspraak te doen omtrent wijziging van die grondslagen.

In dit verband verklaren zij zich tegen iedere prediking van den klassestrijd en tegen klassebevoorrechtiging, verlangen knotting van de macht van een zondig kapitalisme en, waar mogelijk, wegneming van de maatschappelijke oorzaken eener wreede ongelijkheid, mede door verbetering der ontwikkelingsvoorwaarden voor de economisch minder bedeelde.

Overwegende intusschen hoe de ervaring heeft geleerd, dat de algemeen Christelijke belijdenis meer en meer wordt misbruikt om te dekken een onchristelijke politiek, zoo verlangen de Christen-democraten van hunne kandidaten volledige instemming met hun program van actie en verklaren zij voorts, in beginsel, bij voorkeur die staatkundige richting en kandidaten te zullen steunen, welke in de practische politiek het meest aan de eischen van dat program beantwoorden.

Overeenkomst van samenwerking in de Christelijk Democratische Federatie.

De Christen-Democratische Partij, de Christelijke Volkspartij en de Christen-Democratische Bond zijn als volgt overeengekomen:

GRONDSLAG.

Art. 1. Grondslag der Christelijk-Democratische Federatie zijn de eeuwige beginselen van Gods Woord, welke uitgangspunt en richtsnoer moeten zijn zoo voor het persoonlijk, als voor het maatschappelijk en staatkundig leven.